

Roczny Plan Naukowy
Instytutu Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi
na 2024 rok

Łódź, wrzesień 2023

Spis treści

1. Doskonalenie narzędzi nadzoru właścicielskiego w zakresie realizacji powierzonych mu zadań i obowiązków wynikających z nowelizacji kodeksu spółek handlowych na tle analizy porównawczej i ocena wytycznych, standardów i regulacji prawnych w zakresie compliance (oceny zgodności) w różnych krajach.....	3
2. Ocena procesów upadłościowych i restrukturyzacyjnych występujących w polskim prawodawstwie	6
3. Praca przymusowa - ujęcie w systemie rachunkowości	8
4. Ocena stosowania blokady rachunku bankowego w ramach STIR przez organy administracji skarbowej	10
5. Funkcjonowanie ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	12
6. Nieprawidłowości w zarządzaniu spółdzielczymi instytucjami kredytowymi.....	14
7. Regulacje obrotu tokenami (kryptowalutami).....	16
8. Odwrócony łańcuch dystrybucji leków	17
9. Identyfikacja determinant skuteczności prognozowania dochodów i wydatków oraz planowania przychodów i rozchodów jednostek samorządu terytorialnego	19
10. Analiza efektywności i skuteczności NIK oraz identyfikacja obszarów niedomagań wybranych inspekcji	21

1. Doskonalenie narzędzi nadzoru właścicielskiego w zakresie realizacji powierzonych mu zadań i obowiązków wynikających z nowelizacji kodeksu spółek handlowych na tle analizy porównawczej i ocena wytycznych, standardów i regulacji prawnych w zakresie compliance (oceny zgodności) w różnych krajach

1.1. Cel naukowy projektu

Głównym celem naukowym projektu jest ocena oraz doskonalenie narzędzi nadzoru korporacyjnego w warunkach funkcjonowania polskiej gospodarki. Badaniu poddane zostanie analiza funkcjonowania systemu corporate governance z perspektywy:

- właścicieli (w szczególności funkcjonowania rad nadzorczych w świetle obowiązków wynikających z kodeksu handlowego – jako strony nadzorującej działanie zarządu),
- zarządu (strony realizującej/wypełniającej postawę dobrego gospodarza, w tym realizującej obowiązki sprawozdawcze),
- audytu (zewnętrznego, wewnętrznego oraz śledczego – jako narzędzi zewnętrznej weryfikacji prowadzonej działalności gospodarczej przez badane podmioty gospodarcze).

1.2. Koncepcja i plan badań

Sformułowany główny cel naukowy projektu wiąże się z realizacją następujących zadań badawczych:

A. Analiza porównawcza i ocena wytycznych, standardów i regulacji prawnych w zakresie compliance (oceny zgodności) w różnych krajach.

Analiza porównawcza i ocena wytycznych, standardów i regulacji prawnych w zakresie compliance będzie obejmować następujące działania:

1. Studia literatury i dokumentów prawnych obejmą analizę dostępnych wytycznych, standardów oraz regulacji prawnych związanych z compliance w każdym z badanych krajów z uwzględnieniem analizę porównawczą w obszarach, terminologii, stosowanych narzędzi, sposobu wdrożenia i efektywności systemów compliance funkcjonujących w różnych krajach.
2. Porównanie różnic i podobieństw, w ramach którego nastąpi identyfikacja głównych różnic i podobieństw między badanymi standardami i wytycznymi w zakresie compliance.
3. Analiza studiów przypadków dostępnych w literaturze przedmiotu, które pozwolą na zidentyfikowanie praktyk stosowanych przez przedsiębiorstwa w celu spełnienia wymagań compliance oraz analiza konkretnych przypadków, które ilustrują wyzwania i sukcesy związane z tym obszarem.

B. Doskonalenie narzędzi nadzoru właścicielskiego w zakresie realizacji powierzonych mu zadań i obowiązków wynikających z kodeksu spółek handlowych.

Reforma nadzoru właścicielskiego (będąca efektem nowelizacji KSH) wiązała się z wprowadzeniem nowych obowiązków i uprawnień rady nadzorczej.

Szereg przepisów nowej ustawy dotyczył przyznania radzie nadzorczej (a także komisji rewizyjnej w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością i radzie dyrektorów w prostej spółce akcyjnej) dodatkowych uprawnień, które – w założeniu ustawodawcy – mają zapewnić jej skuteczniejsze sprawowanie nadzoru, zwłaszcza w ramach grupy spółek (przepisy znajdują jednak zastosowanie również do spółek niewchodzących w skład takiej grupy). Tym samym doprecyzowano kompetencje rady w zakresie badania ksiąg i dokumentów spółki oraz zobowiązano zarząd do niezwłocznego przekazywania dokumentów żądanych przez radę nadzorczą. Nałożono na biegłego rewidenta (w przypadku audytów ustawowych) obowiązek uczestnictwa w posiedzeniu rady, którego tematem jest ocena sprawozdań finansowych. Rada może również ustanawiać doraźne lub stałe komitety, składające się z członków rady, a także zatrudniać doradców w celu zbadania spraw dotyczących spółki lub jej majątku. Co ciekawe, zawarcie umowy z doradcą odbywa się z pominięciem zarządu, ale za to zarząd będzie zobowiązany dostarczać doradcy informacji lub dokumentów.

Tym samym badanie wypełnia lukę informacyjną – istotną z punktu widzenia systemu compliance – tzn. rozwiązania kodeksowe prezentują jedynie poszerzony katalog praw i obowiązków członków rady nadzorczej a istniejąca literatura branżowa nie dostarcza informacji o szczegółowych zasadach (procedurach, technikach, narzędziach) funkcjonowania nadzoru właścicielskiego w świetle obowiązującego prawa. Efektem końcowym badania będzie zaprezentowanie modelu funkcjonowania rady nadzorczej zawierającego szczegółowe procedury, narzędzia umożliwiające wykonywanie powierzonych jej zadań i obowiązków.

Zadanie to będzie obejmowało również weryfikację realizacji obowiązków sporządzania sprawozdań rad nadzorczych oraz analizę ich ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dotyczących wdrożenia i funkcjonowania systemu zarządzania zgodnością

1.3. Metodyka badań

W badaniu zostaną wykorzystane następujące metody badawcze:

- krytyczna i systematyczna analiza literatury,
- analiza porównawcza wytycznych, standardów w zakresie systemów zarządzania zgodnością,
- analiza studiów przypadków
- metody analizy skojarzeniowej i przyczynowo-skutkowej.

1.4. Literatura

- Baran M. (redaktor), Czarnecka A. (redaktor), Dunikowski A., Furmaga P., Gwizdek W., Klimowicz M., Solnica J., Zółcińska K., Prawo holdingowe., Wolters Kluwer Polska, 2022
- Barcik A., Kapitał intelektualny i compliance w procesach konstituowania doskonałości systemów społecznej odpowiedzialności organizacji, PWE, 2019
- Braun T., Unormowania compliance w korporacjach, Wolters Kluwer Polska, 2017
- Eleryk P., Piskorz-Szpytka A., Szpytka P., Compliance w podmiotach nadzorowanych rynku finansowego. Aspekty praktyczne, Wolters Kluwer Polska, 2019
- Jagura B., Rola organów spółki kapitałowej w realizacji funkcji compliance, Wolters, 2017
- Li, N., & Van Rooij, B. (2022). Law lost, compliance found: A frontline understanding of the non-linear nature of business and employee responses to law. *Journal of Business Ethics*, 1-20.
- Nalazek A., Piskorz-Szpytka A., Compliance w spółkach publicznych. Praktyczny przewodnik, Wolters Kluwer Polska, 2023
- red. nauk. Jagura B., Makowicz B., Systemy zarządzania zgodnością compliance w praktyce, Wolters Kluwer Polska, 2019
- Parker, C., & Nielsen, V. L. (2006). Do businesses take compliance systems seriously? An empirical study of the implementation of trade practices compliance systems in Australia. *Melb. UL Rev.*, 30, 441.
- van Rooij, B., & Rorie, M. (2022). Measuring compliance: The challenges in assessing and understanding the interaction between law and organizational misconduct. *Measuring Compliance: Assessing Corporate Crime and Misconduct Prevention*, 1-22.

2. Ocena procesów upadłościowych i restrukturyzacyjnych występujących w polskim prawodawstwie

2.1. Cel badania

Celem badania jest klasyfikacja procesów upadłościowych i restrukturyzacyjnych występujących w polskim prawodawstwie oraz analiza przesłanek ogłoszenia upadłości ze względu na rodzaj prowadzonej działalności i sposób prowadzenia postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego.

Zakres badania obejmuje:

- Klasyfikację procesów upadłościowych i restrukturyzacyjnych wraz z oceną korzyści z prowadzenia danego postępowania
- Analiza przesłanek ogłoszenia upadłości z podziałem na rodzaj przedsiębiorstwa z uwzględnieniem analizy demograficznej oraz regionalnej.

2.2. Znaczenie badania

Na podstawie badań będzie możliwa:

- Analizę typów prowadzonych postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych
- diagnoza stanu niewypłacalności jednostek gospodarczych;
- diagnoza stanu obecnego w zakresie wykorzystania narzędzi do badania stanu niewypłacalności;
- zidentyfikowanie przesłanek niewypłacalności przedsiębiorstw ze względu na rodzaj przedsiębiorstwa;

2.3. Metodyka badania

Przy prowadzeniu badań zostaną wykorzystane następujące metody:

- analizy krytycznej literatury przedmiotu;
- badania dokumentów;
- indywidualnych przypadków (studium przypadku);

2.4. Literatura

- Antonowicz P., 2015, Bankructwa i upadłości przedsiębiorstw. Teoria - praktyka gospodarcza – studia regionalne, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk,

- Dec P., 2014, Statystyka upadłości w Polsce i na świecie, w: Bankructwa przedsiębiorstw. Wybrane aspekty ekonomiczne i prawne, red. E. Mączyńska, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. 2003 nr 60 poz. 535, ze zmianami); (do dnia 31 grudnia 2015 Prawo upadłościowe i naprawcze).
- Zimmerman P., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Wydanie 5, C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Hrycaj A, Filipiak P., Sierakowski B., Rak J., Postępowanie upadłościowe w praktyce sądów powszechnych, IWS, Warszawa 2022,
- Janda P., Prawo upadłościowe, Komentarz, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Hołda A., Strojny K. (2019), Determinanty upadłości przedsiębiorców w Polsce- systematyka i badanie komparatywne opinii kadry zarządzającej i syndyków, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, tom. 101(157), 2019
- Rogowski W. (2015) Przyczyny upadłości polskich przedsiębiorstw – ujęcie empiryczne w: Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów Zeszyt Naukowy nr 142;
- Rogowski W. (2015) Przyczyny upadłości polskich przedsiębiorstw – aspekt teoretyczny w: Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów Zeszyt Naukowy nr 143;
- Rogowski W., Jankowska K. (2015), Przyczyny upadłości spółek akcyjnych w Polsce w latach 2008-2012- analiza zjawiska, Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów Zeszyt Naukowy nr 140;
- Siciński J. (2021), Systemy wczesnego ostrzegania przedsiębiorstw przed ryzykiem upadłości na przykładzie branży transportowej, Sopot 2021, Centrum Myśli Strategicznych, <https://wzr.ug.edu.pl/jedrzej-sicinski/upload/files/systemwczesnegoostrzegania-dointernetu.pdf>, dostęp. 5.01.2023 r.

3. Praca przymusowa - ujęcie w systemie rachunkowości

3.1. Cel badań

Celem pracy jest zbadanie odwzorowania pracy przymusowej w systemie rachunkowości. Badanie zostanie przeprowadzone zarówno w perspektywie historycznej oraz współczesnej. Perspektywa historyczna obejmie przede wszystkim okres II wojny światowej, perspektywa współczesna będzie dotyczyła analizy regulacji i wytycznych prawnych w obszarze pracy przymusowej.

Badaniami zostaną objęte:

- regulacje prawa w obszarze pracy przymusowej,
- relacje między pracą przymusową a innymi działaniami przestępnymi (handel ludźmi, pranie brudnych pieniędzy, terroryzm)
- wytyczne w zakresie raportowania procederu pracy przymusowej: analiza rozwiązań brytyjskich,
- zjawisko pracy przymusowej w okresie wojny: analiza praktyk niemieckich i rosyjskich,
- analiza ujmowania pracy przymusowej w raportach i sprawozdaniach finansowych.

3.2. Znaczenie badań

Zjawisko pracy przymusowej stanowi współcześnie istotny problem dla organów ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości. Z perspektywy historycznej skala tego zjawiska była największa w okresie II wojny światowej, kiedy to w Rzeszy Niemieckiej w charakterze robotników przymusowych pracowały ponad trzy miliony przedwojennych obywateli polskich. Praca przymusowa jest zakazana przez międzynarodowe konwencje i traktaty, takie jak Konwencja nr 29 Międzynarodowej Organizacji Pracy z 1930 roku czy Europejska konwencja praw człowieka z 1950 roku. Publiczna dyskusja, która rozgorzała przy okazji debaty nt. reparacji wojennych stanowi punkt wyjścia dla podjęcia badań w obszarze rachunkowości, obejmujących kwestie pracy przymusowej.

3.3. Metodyka badań

Przy przeprowadzaniu badań zostaną wykorzystane następujące metody:

- analiza regulacji i wytycznych polskich oraz międzynarodowych,
- krytyczna analiza literatury.
- badania archiwalne,
- studia przypadków,

3.4. Literatura

- Bulenda T., Przymus pracy i wykorzystywanie pracowników – aspekty etyczne i prawne [w:] Z. Lasocik (red.), Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie, Warszawa 2006
- Burdziak K., Banaszak P., Przestępstwo handlu ludźmi w świetle wyników badań aktowych, Prawo w Działaniu 2016, nr 28
- Karsznicki K., Analiza polskiego prawa pod kątem efektywności ścigania handlu ludźmi, raport IWS, Warszawa 2008
- Karsznicki K., Analiza postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących handlu ludźmi, zakończonych w latach 2005-2007 decyzją o umorzeniu, raport IWS, Warszawa 2008
- Kłosiński J., Rola Straży Granicznej w zwalczaniu przestępstwa handlu ludźmi, Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego 2013, nr 1–2.
- Łabuz P., Przestępstwo „handlu ludźmi” w polskim procesie karnym, Prokurator 2010, nr 4 51
- Łabuz P., Malinowska I., Michalski M., Safjański T., Handel ludźmi. Przestrzeń prawnokarna i kryminalistyczno- kryminologiczna, Warszawa 2017
- Łuczak Cz., Praca przymusowa Polaków w Trzeciej Rzeszy i na okupowanych przez nią terytoriach innych państw (1939-1945), PSO, Poznań, 2001
- Michalski M., Łabuz P., Handel ludźmi w ujęciu kryminalistycznym.[w:] E. Gruza, T. Tomaszewski, M. Goca (red.), Problemy Współczesnej Kryminalistyki t. XVII, Warszawa 2013
- Mozgawa M., Handel ludźmi (art. 189a k.k.) [w:] J. Warylewski (red.), System Prawa karnego, t. 10, Przestępstwa przeciwko dobrom indywidualnym, Warszawa 2012
- Spoer M., Praca przymusowa pod znakiem swastyki, Muzeum II Wojny Światowej, Gdańsk, 2015
- Wieczorek Ł., Praca przymusowa. Zagadnienia prawne i kryminologiczne, Warszawa 2017
- Lasocik Z. (red.), Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie, Warszawa 2006

4. Ocena stosowania blokady rachunku bankowego w ramach STIR przez organy administracji skarbowej

4.1. Cel badań

Celem badań jest ocena stosowania blokady rachunku bankowego w ramach STIR przez organy administracji skarbowej.

4.2. Znaczenie badań

Jednym z elementów wpływających na bezpieczeństwo systemu finansów publicznych jak i obrotu gospodarczego podmiotów jest występowanie oszustw podatkowych. Szczególne znaczenie odgrywają przestępstwa dotyczące wyłudzeń VAT w tym przestępstwa karuzelowe. Ich występowanie powoduje zmniejszenie wpływów podatkowych. Zarazem tolerowanie przez państwo oszustw podatkowych może powodować nieuczciwą konkurencję wobec podmiotów wypełniających swoje obowiązki podatkowe, co również powodować może zmniejszenie skali prowadzonej działalności gospodarczej. Zagrożeniem dla uczciwych podatników są również organizatorzy przestępstw karuzelowych. Mogą oni wykorzystywać normalnie funkcjonujących podatników do wyłudzenia podatku VAT. Dlatego w systemie podatkowym powinny występować instrumenty przeciwdziałające oszustwom podatkowym.

Jednym z takich instrumentów stało się wprowadzenie do ordynacji podatkowej regulacji umożliwiającej w ramach STIR blokadę środków pieniężnych znajdujących się na rachunku bankowym podatnika. Samo pojęcie STIR oznacza system teleinformatyczny izby rozliczeniowej. System ten jest wykorzystywany do analizy przepływów pieniężnych na rachunkach bankowych. System ten jest utrzymywany i obsługiwany przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA – jako międzybankową izbę rozliczeniową w Polsce^{1[1]}.

Zarazem STIR wola ustawodawcy jest wykorzystywany jako narzędzie do typowania podejrzanych transakcji oraz podmiotów które powinny być kontrolowane.

4.3. Metodyka badań

Jak metodę badawczą zastosowana zostanie krytyczna analiza literatury a także aktów prawnych. Badania empiryczne obejmą również analizę studium przypadków w oparciu o orzeczenia sądów administracyjnych dotyczących szacowania podstawy opodatkowania. Źródłem badania będą orzeczenia zawarte w bazach elektronicznych.

4.4. Literatura

- Chądzyński M., 2019, STIR się rozpędza, „Gazeta Prawna”, 11 marzec 2019,

- Kwietko-Bębnowski M., 2021, Blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego – skalpel chirurga czy prymitywna maczuga?, „Przegląd Podatkowy”, No 6.
- Marković V., 2014, Closing entrepreneurs by operation of law due to business account blockade, “Pravo i privreda”, No 52.
- Matarewicz J., Ożóg I. (ed.), 2021, 5. STiR a zasada proporcjonalności, [w:] Karuzele i inne oszustwa podatkowe. Metody przeciwdziałania unikaniu opodatkowania, Warszawa. <https://sip.lex.pl/#/monograph/369477206/398226?tocHit=1>
- Mikuła P., 2018, System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej - najważniejsze aspekty nowej regulacji, „Przegląd Podatkowy”, Nr 2.
- Pogroszewska M., 2018, Fiskus blokuje konta z rozważą, „Rzeczpospolita”, 5 listopad 2018,.
- Rudowski J., 2018, Sądy liczą na rozsądek, wywiad przeprowadzony przez A. Tarka, „Rzeczpospolita” 7 maj 2018.
- Sarnowski J., Selera P., 2020, Narzędzia informatyczne wykorzystywane w administracji skarbowej i ich wpływ na szczelność systemu podatkowego w Polsce w latach 2015–2019, „Studia BAS”, nr 4. <https://doi.org/10.31268/StudiaBAS.2020.29>
- Tarka A., 2020, Skarbówka wygrała sprawę o przedłużenie blokady konta, „Rzeczpospolita”, 28 luty 2020,.

5. Funkcjonowanie ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

5.1. Cel badań

Celem głównym badania jest ocena funkcjonowania produktów ubezpieczeniowych na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Cele szczegółowe to:

- określenie otoczenia rynkowego i prawnego,
- zidentyfikowanie genezy zjawiska,
- określenie determinant popytu wśród konsumentów,
- ocena rzeczywistej rentowności i ryzyka z perspektywy klienta oraz dostawców produktów.

5.2. Znaczenie badań

W dotychczasowej literaturze występuje niewiele pozycji analizujących szczegółowo inwestowanie w produkty ubezpieczeniowe z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK). Ze względu na charakter i złożoność tego typu ubezpieczeń, w których ryzyko inwestycyjne ponosi ubezpieczony, ważna jest ocena ich rentowności i warunków uzyskania dochodu. Analiza produktów ma wyjaśnić ich konstrukcję.

Badania mają pokazać z jednej strony dlaczego konsumenci byli zainteresowani nabywaniem tych produktów oraz z drugiej strony jakie były praktyki stosowane przez instytucje finansowe w celu zwiększenia tego zainteresowania.

5.3. Metodyka

Metody, które planuje się zastosować w badaniu:

- analiza porównawcza ofert poszczególnych zakładów ubezpieczeń,
- analiza rentowności i ryzyka wybranych produktów z UFK,
- analiza otoczenia prawnego.

5.4. Literatura

- Choudhry M. (2004), Corporate Bonds and Structured Financial Products, Elsevier Butterworth-Heinemann, Birk-beck.
- Monkiewicz M. (red.), Podstawy ubezpieczeń t.III, Poltext, Warszawa 2003.

- Mrozowska B., Bancassurance – regulacje prawne i samoregulacja rynku, Prawo Asekuracyjne 3/2012 (72).
- Płonka M., Oręziak, B., Wielec M., Rynek Ubezpieczeniowy. Zapobieganie przyczynom przestępczości, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2019.
- Szczepańska M., Ubezpieczenia na życie, Aspekty prawne, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.

6. Nieprawidłowości w zarządzaniu spółdzielczymi instytucjami kredytowymi

6.1. Cel badań

Głównym celem naukowym projektu jest identyfikacja przyczyn nieprawidłowości w funkcjonowaniu spółdzielczych instytucji kredytowych (banków spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo kredytowych) prowadzących do powstawania nadmiernego ryzyka w tych instytucjach oraz u ich klientów. Drugim celem jest ocena działań podejmowanych przez instytucje nadzorujące (KNF, banki zrzeszające, Kasa Krajowa) oraz powołane w celu podniesienia bezpieczeństwa sektora (systemy ochrony instytucjonalnej).

6.2. Znaczenie badań

Obserwacja sektora spółdzielczych instytucji kredytowych (w tym, w ramach prac nad opiniami dotyczącymi banków spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo kredytowych) pokazują, że w licznych podmiotach występują nadal niskie standardy zarządzania. Procedury przyjęte w tych podmiotach są często nieadekwatne do prowadzonej działalności oraz nie zawsze przestrzegane. Sposób oceny ryzyka kredytowego i podejmowanie decyzji o udzieleniu kredytu nie są transparentne, a w pewnych przypadkach pozytywna decyzja jest wynikiem personalnych powiązań członka zarządu z klientem. Decyzje podjęte przy zaniżonej ocenie ryzyka lub zawyżonej wartości przyjętego zabezpieczenia są przyczyną znacznych strat tych instytucji, które z kolei mogą prowadzić do pogorszenia się kondycji finansowej podmiotu, a w skrajnym przypadku do jego niewypłacalności. Osoby odpowiedzialne za udzielanie takich kredytów starają się ukrywać skutki swoich decyzji i nie tworzą odpowiednich rezerw na należności zagrożone, w efekcie czego maskują słabą kondycję podmiotu. Badanie ma wskazać, jakie przesłanki przyczyniają się do rozpoczęcia działalności niezgodnej z prawem i procedurami, jak może ona zostać wcześniej zidentyfikowana oraz jakie zmiany regulacyjne są potrzebne.

6.3. Metodyka

Metody, które planuje się zastosować w badaniu:

- analiza porównawcza banków spółdzielczych i SKOK z dużymi stratami,
- analiza rentowności i ryzyka sektora spółdzielczych instytucji kredytowych,
- analiza otoczenia prawnego.

6.4. Literatura

- Bauer K., Hońko S., Orzeszko T., Szadziewska A. (2020). 2.4. Analiza zakresu ujawnień dotyczących rezerw celowych i odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych bank. Informacje finansowe i niefinansowe w ocenie działalności banku, 133.
- Borsuk M., Markiewicz J. (2020). Specyficzne czynniki ryzyka kredytowego w bankach spółdzielczych i komercyjnych. Bezpieczny Bank, (1 (78)), 70-87.
- Dybowska W. (2014). Zarządzanie ryzykiem kredytowym w bankach spółdzielczych w Polsce. KNUV 2(40).
- Martysz C., Kleban K. (2019). Nieprawidłowości w sektorze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów, (171).
- Koleśnik, J., Adekwatność kapitałowa banków. Standardy regulacyjne, Difin, Warszawa 2014.
- Kujawa S. (2023). Polityka inwestycyjna wybranych banków spółdzielczych zrzeszonych w SGB w latach 2019-2021. Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów, (189).

7. Regulacje obrotu tokenami (kryptowalutami)

7.1. Cel badań

Ocena wprowadzonych i proponowanych regulacji dotyczących obrotu tokenami (kryptowalutami).
Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłych regulacji w Polsce.

7.2. Znaczenie badań

Obrót kryptowalutami (tokenami) jest obszarem rynku finansowego uregulowanym w bardzo niewielkim stopniu. Brak odpowiednich regulacji utrudnia identyfikację stron transakcji i ustalenie jej celu, przez co transakcje kryptowalutami mogą być ułatwieniem przy finansowaniu nielegalnej działalności lub praniu pieniędzy. W Unii Europejskiej podjęto próby uregulowanie tego obrotu (m. in. w Liechtenstein). Badanie ma wskazać najważniejsze obszary istotne do prewencji działań przestępczych.

7.3. Metodyka

Badania realizowane będą w oparciu o:

- analizę dostępnych źródeł o charakterze legislacyjnym (regulacje AML/CFT oraz regulacje dotyczące obrotu tokenami),
- analizę dotychczas opracowanych i opublikowanych opracowań naukowych, eksperckich poświęconych obrotowi kryptowalutami.

7.4. Literatura

- Al-Tawil, T. N. E. (2022). Anti-money laundering regulation of cryptocurrency: UAE and global approaches. *Journal of Money Laundering Control*.
- Behan A., *Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa*, Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja 2022.
- Nowak, A. (2020). Kryptowaluty a pranie pieniędzy. pranie pieniędzy jako przestępstwo XXI Wieku. *Przestępczość XXI wieku. Szanse i wyzwania dla kryminologii*, 311.
- Piotrowska A., *Bitcoin. Płatnicze i inwestycyjne zastosowanie kryptowaluty*, CeDeWu 2018.
- Teichmann, F. M. J., & Falker, M. C. (2020). Money laundering via cryptocurrencies—potential solutions from Liechtenstein. *Journal of Money Laundering Control*, 24(1), 91-101.

8. Odwrócony łańcuch dystrybucji leków

8.1. Cel badań

Celem badań jest szczegółowe rozpoznanie istniejących źródeł danych w zakresie sprzedaży i importu leków oraz kwot refundacji oraz przygotowania koncepcji analizy danych.

8.2. Znaczenie badań

Odwrócony łańcuch dystrybucji leków jest zjawiskiem występującym w różnych krajach na całym świecie. Obejmuje ono nielegalne praktyki stosowane przez przedsiębiorców w celu pozyskania leków dla celów eksportowych (Jarecka, 2017) czy też ich ponownej dystrybucji w danym kraju (Moniveena, Pramod Kumar, Venkatesh, Kumar, 2017). Odwrócony łańcuch dystrybucji leków dotyczy także polskiego rynku farmaceutycznego (Stych, Pawlica, 2021). Pomimo wprowadzania kolejnych regulacji prawnych mających na celu jego zwalczanie (Bańska, Furtak-Niczyporuk, Dreher, 2022), ciągle wykrywane są nieprawidłowości, które mogą być z nim związane (NFZ, 2023).

Zjawisko odwróconego łańcucha dystrybucji leków jest niekorzystne nie tylko z ekonomicznego punktu widzenia. Istotnym problemem jest ograniczenie dostępności leków, które pozwalają chronić zdrowie polskich pacjentów. W związku z tym zasadnym jest zbadanie mechanizmów warunkujących proceder nadmiernego eksportu leków z polskich hurtowni farmaceutycznych. W tym celu dokonana zostanie krytyczna analiza literatury przedmiotu oraz regulacji prawnych. Następnie dokonane zostanie szczegółowe rozpoznanie istniejących źródeł danych w zakresie sprzedaży i importu leków oraz kwot refundacji. Planowane jest przeanalizowanie danych pochodzących z różnych źródeł, przede wszystkim z elektronicznych zasobów Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Ministerstwa Zdrowia, czy też danych z KRS oraz danych gromadzonych przez administrację skarbową (w tym Jednolity Plik Kontrolny, dane z kas fiskalnych online, w przyszłości dane z Krajowego Systemu e-Faktur). Jednym z kluczowych wyznawań w tym przypadku będzie opracowanie algorytmu powiązania danych pochodzących z różnych zbiorów. Dzięki temu możliwe będzie dokładniejsze przeanalizowanie badanego problemu (Roszka, 2015).

8.3. Metodyka badań

Przy prowadzeniu badań zostaną wykorzystane następujące metody (przy czym wybór metod zostanie także uzależniony od dostępności danych):

- krytyczna analiza literatury przedmiotu;
- analiza regulacji prawnych;
- techniczna analiza elektronicznych źródeł danych i konsultacje z gestorami danych;

- studium przypadków, na podstawie danych ogólnodostępnych.

8.4. Literatura

- Bańska, K., Furtak-Niczyporuk, M., & Dreher, S. (2022). Reverse drug distribution chain: analysis of the phenomenon. *European Research Studies Journal*, 25(2), 94-103.
- Jarecka, J. (2017). Kryminalna analiza zjawiska „odwróconego łańcucha dystrybucji leków”. *Studia Prawnoustrojowe*, (38), 323-332.
- Moniveena MG, M., Pramod Kumar, T. M., Venkatesh, M. P., & Kumar, S. (2017). Regulation of reverse distribution of controlled substances in United States. *World Journal of Pharmaceutical Research*, 6(11), 321-330.
- NFZ (2023), Szczegółowa informacja o wynikach kontroli realizacji świadczeń, ordynacji oraz aptek, dostępne online: <https://www.nfz.gov.pl/o-nfz/kontrola/kontrola-nfz/szczegolowe-wyniki-kontroli/> [2023.08.20].
- Roszka, W. (2015). Konstrukcja syntetycznych zbiorów danych na potrzeby estymacji dla małych domen. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (384), 254-261.
- Stych, M., & Pawlica, B. (2021). Reverse drug distribution in Poland. *Current Issues in Pharmacy and Medical Sciences*, 34(3), 149-153.

9. Identyfikacja determinant skuteczności prognozowania dochodów i wydatków oraz planowania przychodów i rozchodów jednostek samorządu terytorialnego

9.1. Cel badań

Celem naukowym projektu jest:

- identyfikacja determinant skuteczności prognozowania dochodów oraz wydatków jednostek samorządu terytorialnego,
- identyfikacja determinant planowania wieloletniego przychodów i rozchodów jednostek samorządu terytorialnego.

9.2. Znaczenie badań

W obszarze zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego ogniskuje się wiele problemów w zakresie zarządzania finansami tych jednostek. Pomimo istnienia w Polsce systemu ilościowych reguł fiskalnych (norm prewencyjnych) oraz systemu nadzoru nad finansami jednostek samorządu terytorialnego oraz kontroli państwowej, kwestia determinant jakości zarządzania długiem pozostaje ciągle aktualna. Pomimo wielu badań istnieje nadal luka badawcza dotycząca przyczyn niskiej skuteczności i efektywności planowania budżetowego jednostek samorządu terytorialnego.

9.3. Metodyka badań

W badaniu zostaną wykorzystane następujące metody badawcze:

- krytyczna i systematyczna analiza literatury,
- analiza porównawcza wytycznych, standardów w zakresie systemów zarządzania zgodnością,
- analiza studiów przypadków
- metody analizy skojarzeniowej i przyczynowo-skutkowej.

9.4. Literatura

- Alesina A., Perotti R., *The Political Economy of Budget Deficits*, NBER Working Papers No. 4637, Cambridge 1994.
- Babczuk A., *Modele zadłużenia publicznego odwołujące się do typu instytucji politycznych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2007 nr 3.
- Baldassare M., *When Government Fails: The Orange County Bankruptcy*. University of California, Berkeley 1998.

- Bahl R., Implementation Rules for Fiscal Decentralization, Georgia State University, Working Paper 1999 nr 10.
- Buchanan J., Wagner R., Democracy in Deficit. The Political Legacy of Lord Keynes. Academic Press, New York 1977.
- Dafflon B. ed. [2002], Local Public Finance in Europe: Balancing the Budget and Controlling Debt, Edward Elgar Publishing Limited.
- Eslava M., The Political Economy of Fiscal Policy: Survey, Inter-American Development Bank Working Paper No. 583, Washington D.C. 2006.
- Fiscal Decentralization and the Challenge of Hard Budget Constraints, J. Rodden, G. Eskeland, J. Litvack (red.), MIT Press, Cambridge 2003.
- Imbeau L., Chenard K., The Political Economy of Public Deficits: A Review Essay, Centre D'Analyse Des Politiques, EPCS-2002 Conference.
- Kornai J., Maskin E., Roland G., Understanding the Soft Budget Constraint, „Journal of Economic Literature” 2003 vol. 41, s. 1095-1136.
- Mikesell J., Subnational Government Bankruptcy, Default, and Fiscal Crisis in the United States, Andrew Young School of Public Studies, Georgia State University, Atlanta 2002.
- Moesen W., van Cauwenberge P., The Status of the Budget Constraint, Federalism and the Relative Size of Government: A Bureaucracy Approach, „Public Choice” 2000 vol. 104, nr 3-4, s. 207-224.
- Pinho M., Political Model of Budget Deficits: a Literature Review, Universidade do Porto Working Papers No. 138, Porto 2004.
- Rodden J., Hamilton's Paradox. The Promise and Peril of Fiscal Federalism, Cambridge University Press, Cambridge 2006.
- Skoog G., The Soft Budget Constraint, Kluwer Academic Publishers, Boston 2000.

10. Analiza efektywności i skuteczności NIK oraz identyfikacja obszarów niedomagań wybranych inspekcji

10.1 Cel badań

Celem badania jest zidentyfikowanie przesłanek niskiej skuteczności i efektywności Najwyższej Izby Kontroli oraz obszarów niedomagań inspekcji.

10.2 Znaczenie badań

Naczelnny organ kontroli państwowej obejmuje zasięgiem swoich kontroli ważne aspekty funkcjonowania państwa i jego instytucji, a także co należy szczególnie podkreślić wpływa na funkcjonowanie sektora prywatnego oraz na pozycję Polski na arenie międzynarodowej. Towarzyszy temu jednakże stosunkowo niewielka skuteczność kontroli państwowej mierzona poziomem implementacji wniosków pokontrolnych oraz wniosków *de lege ferenda*, a także budząca wątpliwości relacja nakładów ponoszonych na NIK do szeroko rozumianych efektów finansowych kontroli państwowej, wskazująca na obniżającą się efektywność. Utrzymujący się w Polsce stały i stosunkowo wysoki poziom nieprawidłowości w działalności organizacji publicznych, w szczególności w zakresie rzetelności sprawozdawczości obrazującej finanse organizacji publicznych stawia pod znakiem zapytania skuteczność funkcji prewencyjnej oraz szkoleniowej kontroli państwowej (Dobrowolski, Kościelniak, 2019).

W Polsce funkcjonują m.in. następujące inspekcje: Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Inspekcja Farmaceutyczna, Inspekcja Handlowa, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Transportu Drogowego, Inspekcja Weterynaryjna, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Państwowa Inspekcja Pracy, Państwowa Inspekcja Sanitarna. Pomimo zastosowania wspólnego dla ww. organizacji publicznych pojęcia „Inspekcja” ich status nie jest jednakowy.

W przypadku inspekcji, w których wyodrębniono dwa organy: głównego oraz wojewódzkiego inspektora występują problemy w ich funkcjonowaniu: podległość finansowa wojewódzkich inspekcji wojewodom oraz podległość merytoryczna głównym inspektorom, jak też rozdzielenie niektórych zadań pomiędzy „inspekcje wojewódzkie” i „inspekcje centralne” utrudnia współdziałanie kontrolne. Braki kadrowe w niektórych inspekcjach wynikające z niskiego wynagrodzenia pracowników utrudniają prawidłowe wykonanie wszystkich ustawowych zadań (Dobrowolski, Kościelniak, 2019).

10.3. Metodyka badań

Wybór strategii prowadzenia badań i tworzenia teorii zależy od preferowanych przez badaczy paradygmatów. Badania będą prowadzone w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o

zarządzaniu i jakości oraz w dyscyplinie ekonomii i finansów publicznych. Przyjęto strategię pluralizmu epistemologicznego zakładającą możliwość łączenia podejść badawczych zaczerpniętych z różnych paradygmatów, pod warunkiem dążenia do uzyskania spójnych rezultatów badawczych. Oznacza to możliwość wykorzystania pojęć funkcjonalistycznych takich, jak hipotezy, jak i interpretatywnych. Metodyka zakłada komplementarność zastosowanych metod i technik, w tym łączenie metod ilościowych i jakościowych.

10.4. Literatura

- Deis, Jr., D.R., Giroux, G.A. (1992). Determinants of Audit Quality in the Public Sector. *The Accounting Review*, 67(3), 462–479.
- Dobrowolski, Z., Kościelniak, J. (2019). *Kontrola publiczna. Ciągłość i zmiana. 100 lat kontroli państwowej*. Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa.
- Dobrowolski, Z., Sułkowski, Ł., Bařinová, D. (2022). Auditors Maximising Their Utility: Economic Analysis of the Supreme Audit Offices. *Journal of International Studies*, 15(3), 98-110.
- Ferry, L., Radcliffe, V.S., Steccolini, I. (2022). The future of public audit. *Financial Accountability & Management*, 38(3), 325-336.
- Ferry, L., Ruggiero, P. (2022). *Auditing Practices in Local Governments: An International Comparison*. Emerald Publishing Ltd., Bingley.
- Fomeraud G., *L'audit des collectivités locales en France et dans les pays francophones*, LGDJ, collection décentralisation et développement local sous la direction de M. BOUVIER et G. DUPUIS, 1991.
- Ocał, M., Can, G. (2019). Do government-experienced auditors reduce audit quality?. *Managerial Auditing Journal*, 34(6), 722-748.
- Sylwestrzak, A. (2006), *Najwyższa Izba Kontroli, studium prawnoustrojowe*. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa.